

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 3. SZÁM • 2023. MÁRCIUS • ÁRA: 4 LEJ

A tordárfalvi templom • Fotó: Czire Alpár

Könyörgés

• Szoktál imádkozni, kedves Olvasó? Ha a válaszod igen, akkor tudod, hogy az ima a legbensőségesebb módja a Teremtőnkhez való fordulásnak. Ha imádkozol, a jó Istennel beszélgetsz. Ha imádkozol, tisztában vagy azzal, hogy tőle kaptad életedet, hogy ő egyengeti lépteidet. Ha imádkozol, megérted, hogy a Gondviselő tenyerében vagy, távlatokat nyersz, amelyekben el tudod fogadni, hogy az okokat kutatni nem mindig visz előre utadon. De a hála, az alázat, a bizako-

dás mindig erőt ad a következő lépéshez.

Van úgy, hogy nem találjuk a megfelelő szavakat, amellyel Istenhez szólhatunk. Mindannyian ismerjük a miatyánk szövegét. Tudjuk, hogy ezt az imádságot Jézus fogalmazta meg tanítványai számára. A keresztyénség pedig több mint kétezer esztendeje mormolja ezt az imádságot. És nem csoda: Jézus imájának minden szavához tud kapcsolódni, sajátjának érezheti az Isten előtt áhítattal leboruló lélek.

A tartalomból:

Nyitva felejteni a lelkedet

4

Életvíz

5

Suttogások

6

Gaal György 75. születésnapjára

7

Hinni és tenni

15

„Az ifjúság munkában!”

17

a L a p t é m a

Az ima hava

„...hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt.” (Fil 4,6b)

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Február 9-én mutatták be a Vallásszabadság Házában Oda Wischmeyer *A bibliai hermeneutikák Órigenésztől napjainkig* című kézikönyvét.** A könyv fordítása és magyar kiegészítése széles körű szakmai összefogás eredményeként született meg a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány irányítása alatt. A könyvbemutatót Kovács István püspök köszöntő szavai nyitották meg. A könyvet bemutatta: Benyik György professzor, a könyv magyar kiadásának szerkesztője és lektora, Németh Attila tanár, a könyv fordítója és nyelvi lektora. A könyvet méltatta: Zamfir Korinna professzor, Fóris-Ferenczi Rita dékán-helyettes, valamint Adorjáni Zoltán professzor. Az esemény házigazdája volt Czire Szabolcs docens, a kötet egyik lektora.

● **Február 16-án a Vallásszabadság Házában mutatták be Gaal György irodalomtörténész *Gyergyaiak a város, az egyház és a tudomány szolgálatában* című kötetét,** amely a Keresztény Magvető Füzetek sorozatban jelent meg. Ugyanakkor **ez alkalommal köszöntötte egyházunk főhatósága a 75. születésnapját ünneplő szerzőt.** Kovács István püspök üdvözölte a résztvevőket, és méltatta a szerzőt, majd a Magyar Unitárius Egyház képviselő tanácsának elnöksége nevében elismerő oklevelet adott át.

A kötetet Kovács Sándor teológiai tanár, a KPTI rektora, sorozatszerkesztő ismertette, a könyv orvosi vonatkozásairól Bódizs György igazgató-főorvos, az EME orvostudományi szakosztályának alelnöke beszélt. Koppándi Botond Péter teológiai tanár, valamint Demeter Ágnes negyedéves teológiai hallgató részleteket olvasott fel a kötetből, ezt követően pedig a szerző vallott a kötet keletkezéséről.

● **A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben február 17-én szervezett nyílt napon öt unitárius középiskolás diák vett részt,** a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium, a székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium és a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium tanulói. A nyílt napon betekintést nyertek az egyetem oktatási rendszerébe, részt vettek két rövidített egyetemi órán, a teológiai hallgatók pedig bemutatót tartottak az egyetemi programokról, hallgatói életről.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár: Bodor Piroska
telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodorp79@yahoo.com

Marosvásárhely: Pavelka Attila
telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka_attila@yahoo.co.uk

Sepsiszentgyörgy: Buzogány-Csoma Csilla
telefonszám: 0742 512 574
e-mail: csmx2000@yahoo.com

Székelyudvarhely: Sipos Mónika-Rebeka
telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sz.rebi@yahoo.com

Gaal György könyvének bemutatója. Fotók: Horváth László

LÉLEKKENYÉR

Amit a jó Isten értékel

MÁRTON EDIT

Valamikor az emberek azért kezdték építeni a tornyokat, hogy onnan messze lássanak. Ellen-ségjárás idején fontos volt, hogy a közeledő ellenségről idejében tudomást szerezzenek, s a védekezésre időben felkészüljenek. Idők múltával a tornyokat templomok mellé kezdték építeni, és a torony a templomot bekerítő védőfal részévé vált. A VII. századtól hivatalosan is egyházi cél szolgálatába emelte a kereszténység ezeket a tornyokat azért, hogy harangokat helyeztek el bennük. Így az állandó toronyőr helyét a harangozók vették át.

Én közel két és fél évszázados örökség árnyékában nőttek fel. A szépapám után az ükapám, majd a dédnagyapám és dédnagyanyám, a nagyszüleim és édesanyám hívta az élőket, siratta a holtakat, és törte meg a viharokat az almási templom harangjainak megszólaltatásával. Így, ha valakinek eddig be kellett mutatkoznom, egyszerűbb volt azt mondanom, hogy a „harangozó unokája vagyok”, mert abból tudták, hogy ki fia-borja lennék.

Ma már nem ilyen egyszerű a dolgom. Azóta az almási harangok is villamosítva vannak, s azt tartják, hogy amely harangok erre a sorsra jutnak, meghaltak... És meghaltak már azok az emberek is, akik e családi hagyományt évszázadokon át oly nagy alázattal és büszkeséggel tudták továbbadni egymásnak.

Harangozónak lenni olyan, mint ha függönyök mögötti szerepet kapna az ember. A színpalak mögötti tevékenység az övék. A főasztalnál nem jut mindig számukra hely. Mégis: ezek az emberek ezt a megbízatást jó lélekkel tudták végezni. Tudták, hogy különleges pillanatoknak, az emberi élet legalapvetőbb és legjelentősebb eseményeinek lehetnek részesei. Keresztelői poharat töltöttek meg számtalanszor friss, tiszta vízzel, hogy gyermekek fejéhez érve cseppjük, unitárius egyháztaggá szentelje őket, jelen voltak a szerelemmel kimondott vallomásokkor, a holtomiglan-holtáiglanokkor, és az orgona megszólaltatása által rebegték ők is a kántorral együtt: „boldogságot, áldást adj, Uram, nekik!” De ott voltak akkor is, amikor földgöröngyök hullottak koporsókra, és az ércnyelvek mozgásba hozásával igyekeztek tompítani a legfájdalmasabb hangot és a gyászt a szívekben. Kereszteltek és temettek. Olyan embereket, akik velük együtt nőttek fel, mellettük éltek, örültek és sírtak. Ez utóbbit jóval többször. Tették a dolgukat családi örökök, szívszorító bánatok, nehéz időszakok közepette, mélységek és magasságok között földi harangokat megszólaltatva, hogy a lélekben is megrezdüljön va-

lami. Mindig ott voltak, ahol alig szűrődött be fény, ők voltak a sor végén állók, csendesen és észrevétlenül végezték ezt a munkát. De mindig lelkiismeretesen. Állandó éberséget és pontosságot igényelt ez a szolgálat. És ők így is végezték. Mert emberi munkában tévedni lehet, mindannyiunkkal megtörténik, hogy elfelejtünk teendőket, nem tartjuk be a határidőket, de itt ilyent nem szabadott: időben, pontosan, alázattal kellett végezni.

Bár nem folytattam ezt a családi hagyományt, azt megtanultam tőlük, hogy a fényűző paloták helyett a tisztára sepert, egyszerű hajlék, a roskadásig zsúfolt megterített asztalok helyett a teljes szívből készített legegyszerűbb étel, a nagy szavak és ígérek helyett

„Amit tesztek, jó lélekkel végezzétek úgy, mint az Úrnak, és nem úgy, mint az embereknek.” (Kol 3,23)

az őszinte szó, a nagyozás és törtetés helyett az alázattal elvégzett munka az, amit a jó Isten értékel. Emberektől vastapsot, elismerést, reflektorfényben való fürdőzést nem vártam munkámért soha, nem is szeretem, mégis örömmel vállalom azt a munkát, amit mások közül kevesen, mert tudom, hogy az emberi elismerések ideiglenesek, de van egy, amelyik örökkévaló.

Sajnos ma ezt, ha tudják is sokan, de kevesen hiszik el. Az emberek tetszésének elnyerése földi életünk célja, de vajon érdemes az Isten iránti elköteleződésünket másodosztályúvá tenni csak azért, hogy közben megmaradjunk olyan emberek kegyeiben, akiket még csak nem is kedvelünk, és akik egyébként sem törődnek velünk?

Lehet, vannak emberek, akiknek háttérmunkának, másodlagosnak tűnik minden színpalak mögötti ténykedés, ha egyáltalán észreveszik a függöny mögött ezt a munkát, de manapság könnyen gerincserülést szenvedünk, ha nem tartjuk szem előtt, hogy mindazt, amit teszünk, jó lélekkel végezzük úgy, mint az Úrnak, és nem úgy, mint az embereknek. Gerinctörés, csigolyarepedés után nehéz talpra állni. De én hiszem, hogy ha a jó Istennek akarunk tetszeni, akkor egyenes gerinccel tudunk állni az ember előtt is, és talán akkor megszólalnak a már eltemetett harangok is a lelkekben.

HITFORRÁS

Nyitva felejteni a lelkedet

LIKÉR HENRIETTA

Egy mondatban így tudom meghatározni mind-azt, amit számomra hordoz az ima mint fogalom jelentése. Ez nem ilyen egyszerű, mondhatják, mert az elménket olyan nehéz nyitva felejteni, folyton valami előtör, valamire gondolunk, valahová elterelődik a figyelmünk. A lelket pedig nyitva felejteni, azt vajon hogyan kell? Helyes választ bizonyára nem tudok adni, semmiféle recept nincs ahhoz, vagyis van. Felejtse nyitva...

Gyermekkorom imádkozásai a megszokott, megtanult sémák szerint történtek esténként. Jó érzés volt az édesanyjai jóéjtpuszi mellé megszólítani a Fennvalót, és összekulcsolt kezeimet szorosán tartani, nehogy egy hang is kicsússzon ujjaim közül, hiszen minden szava olyan drága. Mindaz, amit kértem, átöleli szereteteimet, önmagamat. Fokozatosan társult hozzá néhány saját gondolat is, igencsak büszke voltam magamra, hogy kicsoda szép mondatot tudtam alkotni, így hát büszkén mondtam el a kötött szöveg után, és elképzelttem, ahogy a jó Isten szóról szóra meghallgatja a nagy trónusán a saját imámat, és olyan boldog, hogy ez a kicsi lány szabadon szól hozzá. Sok év telt el mindenesti imádságokkal, a nap lezárása lett számomra, és azon kaptam magam, hogyha nem imádkozom, nem alszom. Az, hogy nem imádkoztam, mert elfelejtettem, pont abból adódott, hogy ifjúi szívem, gondolataim egyre többször kalandoztak el, és miután végigéltem a nap eseményeit, s már visszapörgettem a velem történt eseményeket, és megszámloltam az összes báránkyát, akkor jutott eszembe, hogy ajaj, az ima, az elmaradt. Ma is mosolygok, amikor felidézem, valamint jó érzés erre visszagondolni, mert még mindig átjár az érzése annak, hogy utána mindig megnyugodva léptem át az álomvilágba.

Teológiai hallgatóként az ima szerkezete, szabályai nem igazán tetszettek. Emlékszem, ahogy felháborodva mondtam tanáromnak, hogy a bűnvalló részt nem tudtam belefoglalni a précesimámba, mit is mondhatnék ott. Mosolygott... bizonyára érezte, hogy majd kialakul idővel az a rész is, tisztábban látom majd, hogy elhibázott lépéseinkért jó lesz Istentől bocsánatot kérni. Bevallom, a reggeli áhítatok sokszor el sem jutottak hozzám, főleg amíg a bentlakásban laktam. Valahol álom és valóság közt lépegettem, és jólesett társaimmal egyházi énekekkel indítani a napot, de szánkban az ima, ahogy egykori évfolyamtársam, ma már kollégám fogalmazott, fogpaszta ízű zsoltár volt. Ma visszagondolva már úgy látom, hogy minden reggel megmosakodhattam Istenben, hogy vele és ál-

tala legyen teljes a napom. Ma hiányzik. Ma a reggeli ima gyermekeim felöltöztetése közben szól, s miközben őket csodálom, figyelem arcuk vonásait, mosolyukat, a ruhadarabok által szeretgetem rájuk a megfogalmazott hálaszavakat, bocsánatkéréseket. Egy-egy ruhadarab rajtuk egy-egy ima, amivel együtt indulhatunk egy újabb nap elé.

Döbbsenten tekintek magam elé, amikor ráeszmélek, hogy az imám, az én egykori jól megkomponált mondatom mára hogy megváltozott, és már nem csak az enyém. Az ima közös lett, nemcsak én imádkozom, hanem gyülekezeteket, embereket hívok erre az útra. Az ima mára már nemcsak az én érzéseimet tükrözi, hanem benne van felebarátaim fohásza is. Közösségben imádkozni és érezni annak megtartó, áldásos hangulatát, számomra maga a vallásosság, a hit, az Istenben bízó hitünk alapja. Az első szószéki imádságok bizonyára még énimák, bármennyire igyekeztem én is olyan mondatokat beleszőni, amiről úgy gondoltam, hogy talán a másik ember is ezt kérné, mondaná, igencsak esendő szavak voltak. Próbáltam átadni magam, engedni, hogy ne én beszéljek, általam beszéljen az Isten, én csak hídja legyek a szóznak, az érzésnek, a fájdalomnak, az öröme. Gondoltam, ha becsukom a szemem, majd menni fog. A pap bácsim is mindig így tett, az bizonyára segíteni fog. Szédültem, úgy éreztem leesek a szószéki magasságokból, forgott velem a világ, az ima szavai olyan erőltetett menetben bugyogtak fel ajkamról, hogy engem sem vittek magukkal, nemhogy mást készíthettek volna arra, hogy összekulcsolt kézzel felejtse nyitva a lelkét. Aztán újra és újra becsuktam a szemem, ha zavart, kinyitottam, majd szépen lassan, ahogy vasárnapról vasárnapra kizártam behunyt szememmel a külvilágot, úgy lett egyre nyitottabb a belső világ, a szavak utat törtek maguknak, és úgy tudtam kizárni a gondolatokat, hogy közben tele voltam velük. Valahol ott, a legbelső szobában szólalnak meg a sóhajok, amelyeket kávézás közben ejt el a gyülekezeti tagunk, valahol ott, mélyről visszhangzik bennem sok beszélgetés alkalmával megfogalmazott ima, ami nem is az enyém, valahol ott bugyog fel emberek gyásza, fájdalma, sikolya, ugyanakkor öröme, ujjongása, valahogy úgy, mint ahogy Balázs Ferenc vallotta: „s amikor csordulásig megtelek vele, amikor elnyom a végtelenség, főlemel közvetlensége, megujjongtat az öröme, akkor bugyog ki belőlem: Isten.”

Ilyenkor felejttem nyitva a lelkemet, gondolataim kapuját úgy, hogy mindvégig minden más csukva van.

HITFORRÁS

Életvíz

MÁTÉFI TÍMEA

Egy felnőtt ember a kutatások szerint három-négy napig bírja víz nélkül, valamivel tovább, akár hetekig is, élelem nélkül. Vajon meddig élhet az ember ima nélkül? Van, aki néhány óráig, napig tart szünetet két imádkozás között, mert elemi szüksége van rá, hogy Gondviselőjéhez forduljon, szinte nincs olyan döntéshelyzet, panaszos pillanat, örömteli alkalom, amikor ne szólítaná meg. Vannak, akik nagyon ritkán veszik szájukra Isten nevét, csak a legmélyebb élethelyzetekben, vagy amikor felróják neki, hogy nem mutatkozik. Aztán olyanok is léteznek, talán, akik soha nem keresik Istent, mert abban hisznek: jobb, ha nem hisznek. Szabadok vagyunk abban, hogy melyik utat választjuk. Dönthetünk: rendszeresen imádkozunk, néha vagy soha.

Gyermekként édesanyám és nagymamám arra tanított, hogy rendszeresen imádkozunk, mert úgy kell nekünk, mint a mindennapi kenyér, a csupor tej, a pohárnyi friss víz, az asztalra kerülő drága eledel. Így vált Isten életem leghűségesebb társává, és igyekeztem én is felnőni barátságunkhoz. Nem is tudtam, nem is sejtettem, hogy lehet(ne) ez másként is. Hívtam, szólítottam őt minden este, amikor a távolban értünk dolgozó édesapám épségben való hazatéréséért fohászokdtam, kértem segítségét minden iskolai megmérettetésnél, minden bonyolult helyzetben, amikor megsértettek vagy megbántottam valakit, hálat adtam a jó jegyekért, sikeres szavalóversenyekért, szép élményekért, ünnepekért, ajándékokért, szerettem szeretetéért, öcsém születéséért, ezeken keresztül mind az ő működését érezte gyermeki szívem.

Aztán ahogy cseperedtem, rájöttem, hogy nincs mindenki ilyen bensőséges, biztosságot sugalló, baráti kapcsolatban velem, mert vannak, akiknek idegen vagy durva az ima nyelve. Néhányuknak igyekeztem segítségére lenni, hogy megtalálják a közös hangot, és végső soron: egymást. Nem jártam mindig sikerrel, mert az ima olyan intimitást igényel, ami sebezhetővé tesz. Ezt a kockázatot nem mindenki vállalja. Talán ez a benső, öntudatlan elszántság, vágy hívott abba a hivatásba, amelyben most élek.

Sokak szerint egy hobbi elveszíti varázsát, ha abból akarunk megélni. Éppen ezért sokszor gondolkodom azon, hogy vajon mennyire veszít az őszinte, igaz önfeltárukozó ima erejéből, hitelességéből, varázsából, ha rutinszerűen, programozva (minden vasárnap, ünnepen, szertartáson, alkalmas és alkalmatlan időben), formai követelményekhez igazodva él vele az ember. Nem tagadom, vannak napok, ami-

kor nehezen tudom megszólítani őt a közösség nevében, mert érzem azt, hogy az ima Isten előtti őszintére vetkőzés, ahogy Weöres fogalmaz, és ebben az állapotban önmagamot vizsgálom, másokért nehéz a felelősségvállalás az Úr előtt.

Amikor jó néhány éve az 5416 m magas nepáli Thorong La-hágón keltem át, rengeteg náció túrázója, jakok és hegyi vezetők vettek körül. Abban a mozdulatlan, ősi, jéghideg csöndben önfeladt, hálatelt ima született bennem, mert olyan teljesítményre voltam képes, amiről indulás előtt azt hittem, talán erőm feletti, de amiben ő is ott volt velem. Milyen végtelenül parányinak éreztem magam abban a patyolatfehér, időtlen békességben! Éppen ettől volt felemelő, szent

„...de aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.” (Jn 4,14)

az a megismételhetetlen pillanat! Azt hittem, nincs ennél magasztosabb. Aztán megadatott, hogy szívem alatt két gyermek is velem dobogott, s bár születésük körülményei teljesen különbözően alakultak, mégis életem legdrágább imapillanatai voltak, amikor először találkozott tekintetem az övékkel, s karomba véve őket, úgy éreztem, fölülmúlhatatlan a bennem lüktető boldogság. Vajon ilyen örömmel néz ránk a Teremtőnk is, amikor legelőször a világba sírjuk magunkat?

Voltak mély imapercek is az életemben, amikor az Úr házába menekültem. Egyedül. Bezárkóztam. Az imába is. Milyen kiváltság egy lelkésznek, hogy bármi megnyílnak előtte a templomajtók! Vajon mások is vágynak így együtt lenni az évszázados vakoletba tapadt imákkal, amikor eleink gyászát, örömet átérezve természetesebben történik az őszintére vetkőzés? Reménytelen, kétségbeesett koldusként könyörgtem garasnyi hitért, erőért, hogy újra feltápaszkodhassak, s erő lehessek azoknak, akik számítanak rám. Forrásait sose rejtette el előlem, és a samáriai asszonyhoz hasonlóan újból és újból megmerítem edényemet életvizéből. Te szomjas vagy? Merítsd meg edényedet életvizében te is! Minden imára szentelt pillanatodban ezt teszed: őszintére vetkőzöl előtte, hogy örök életre buzgó víz forrása legyen benned!

HITFORRÁS

Suttogások

KENDI ÁGNES
ANTÓNIA

Becsukom inkább a szemem, és azt mondom, azt írom, amit Isten súg, olyan nyelvezettel, ahogy az a szívemből jön.

Nem mutakozom be, mivel úgy gondolom, nem e sorok írójának kiléte a fontos, hanem a mondandója.

Hadd meséljem el neked, kedves Olvasó, az elmúlt huszonöt évem egyik legmeghatározóbb imaélményét!

Vallásos családban nevelkedtem, ennek fényében nem meglepő, hogy szüleim már kiskorom óta templomba járatnak testvéremmel együtt. Emlékszem, amikor nagymamám megtanította imára kulcsolni a kezem, illetve amikor édesanyám megtanított Istennel beszélgetni és elalvás előtt elsuttogni a miatyánkot. Azóta se tudok elaludni anélkül, hogy kicsit ne beszélgetnék Istennel. Gyarló ember vagyok, az ilyen beszélgetések közben rendre kérek is tőle szívességeket, leginkább azt, hogy segítsen az előttem álló akadályokat sikerrel átlépni.

Az évek során az ODFIE által egyre több istentiszteletre jutottam el, ahol az imádkozás több formáját is megismertem. Akkor tudatosult bennem, hogy az imádkozás nem olyan egzakt, mint a matematika, ahol egy meg egy minden esetben kettő, nem olyan, mint az ábécé, ami minden esetben A-val kezdődik és ZS-vel zárul. Az imádkozás olyan, mint az álom, minden ember számára más és más, és minden ember számára mást is jelent.

De szavamam ne feledjem, nyájas Olvasó, megosztanám most veled egy 2016-os történetemet, amikor nekem, remegő hangú kislánynak kellett imát mondani az ODFIE egyik nyári rendezvényén. Noha nem egyedül kellett kiállnom a templom piacára, ugyanis páros áhítatot tartottunk Máté barátommal, az érzés akkor is ijesztő volt. Kezdetben.

Emlékeim szerint egy hónappal a rendezvény előtt nagy erővel elkezdtem készülni a majdani áhítatra. Magamhoz vettem a nagymamámtól örökölt Bibliámat, és tudatlanul elkezdtem keresgélni a textusokat, mert láttam, hogy a pap bácsi a templomban mindig így kezdi. Hát nekem nem ment olyan egyszerűen, ahogy neki. Nagyon sok lehetséges textus szövegét meg se értettem. Ahogy a testvérem mondaná, kicsi voltam még és buta, avagy túl nagy fába vágtam a fejszém. Azt az óriási fát viszont, ha nem is egyedül, de segítséggel biztosan elvágom, mondtam magamban határozottan. Ekkor felkerestem egy kedves teológiai hallgató barátomat, hogy pici útbaigazítást kér-

jek tőle. Nem mondta meg, hogy mit és hogyan írjak, viszont azt a tanácsot kaptam tőle, hogy ne akarjak én ódákat zengenem meg pátosszal beszélni, mert elsősorban nem is lesz hiteles tőlem, másodsorban pedig senki nem is fogja érteni. Csukjam be inkább a szemem, és mondjam azt, amit Isten súg, olyan nyelvezettel, ahogy az a szívemből jön.

Hát, mondanom sem kell, kedves Olvasó, hogy nem voltam túl elégedett a segítséggel, megköszöntem szépen, viszont elhatároztam, hogy márpedig én úgyis megmutatom, hogy mit tudok, és úgy fogok majd imádkozni, mint ahogy azt a templomban hallottam. Elérkezett a rendezvény harmadik napja, és rohamosan közeledett 18 óra, az esti áhítat időpontja. Mátéval szépen felöltözve ünneplőbe, elindultunk a templom felé, és bent, a templom piacán vártuk az áhítatra érkezőket. A szívemet akkora kő nyomta, mint a magyarsárosi harang. Az érzést csak erősítette, hogy az áhítatra a szüleim is eljöttek, és a padban, az első sorból figyelték a kicsi lányukat, aki élete első komolyabb szónoklatára készül.

Imára kulcsolva kezem, reszkető lábbal és remegő hanggal kezdtem el fennhangon a miatyánkot. Majd ahogy az lejárt, kezdtem volna az általam kiválasztott textussal, illetve annak magyarázatával, ahogyan azt igényesen begyakoroltam előtte. Jól olvastad, kedves Olvasó, csak kezdtem volna. Ugyanis ahogy a miatyánknak vége lett, mindent elfelejtettem, amit mondani szerettem volna. Pár másodperc néma csend. A szemem megtelt könnyel, és azt éreztem, hogy ordítani tudnék, de egy hang se jön ki a számon. Ekkor eszembe jutott az a bizonyos jó tanács, amit attól a bizonyos ismerőstől kaptam. Becsuktam hát a szemem, és elkezdtem mesélni mindarról, hogy hogyan telt nekem az a pár nap, hogy mennyire jó ehhez a közösséghez tartozni és hogy mennyire hálás vagyok, hogy ott állhatok előttük. Legalábbis azt hiszem, ezekről beszélhettem.

Az az igazság, hogy már nem emlékszem arra sem, hogy mit mondtam, és arra sem, hogy hogyan vészelttem át azt a pár perc néma csendet, ami nekem óráknak tűnt. Egy dologra emlékszem csupán. Isten tényleg súgott nekem, és még ha nem is emlékszem, pontosan tudom, hogy azt súgta, amit nekem mondanom kellett.

Úgy gondolom, hogy Isten a nap 24 órájában folyamatosan próbál súgni nekünk, csak az ember ritkán hallja meg a suttogásokat.

Gaal György 75. születésnapjára

KOVÁCS SÁNDOR

• Kedves egybegyűltekl! Nagy-nagy szeretettel köszöntöm dr. Gaal György irodalomtörténészt, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet emeritus professzorát úgy is, mint aki a mai napon ünnepli 75. születésnapját, de úgy is, mint akinek a legújabb kötetét ma délután mutatjuk be a nagyközönség előtt. A két esemény egybeesése nem a véletlen műve, a Gyergyaiakról – a professzor úr anyai ágú felmenőiről – írott családtörténet bemutatására aligha találhatunk volna jelképesebb időpontot február 16-ánál.

2019 decemberében egy hétfői napon ugyanebben a teremben mutattuk be a szerző 70. születésnapjára készült összefoglaló kis kiadványt, amelyet Horváth Csaba állított össze *Gaal György irodalmi munkássága 1968–2018* címmel, a Keresztény Magvető Füzetek 51. számát.

Kedves professzor úr, alaposan meggyűjtöd a bajukat azoknak, akik követik publikációidat, és lépést kívánnak tartani irodalmi munkásságoddal. Hetvenötödik születésnapodon kiderül, hogy bőven van kiegészítenivaló az öt évvel korábban készült bibliográfián, azóta több tisztes méretű könyv került íróasztalodról a nyomdába, és bizony unitárius vonatkozású írásaiddal szép számmal születtek. Köszönjük, hogy nem tudod, és nem is akarod abbahagyni a kutatást s az írást.

A ma bemutatandó csinos kötet a Keresztény Magvető Füzetek 52., Gaal György tollából pedig ugyanebben a sorozatban megjelenő negyedik füzet. 2011-ben a Magvető Füzetek 47. számmal indult újra, s az azóta megjelent hat füzetből négynek Gaal György a szerzője, mi tagadás, az ötödik füzet megjelentetéséből is alaposan kivette a részét.

Az erdélyi teológiai irodalom első folyóirata az 1861-től megjelenő *Keresztény Magvető* – nem tévesztendő össze a Keresztény Magvető Füzetekkel –, s e tudományos lap hűséges munkatársa és veteránja Gaal György, aki majdnem öt évtizede közöl az unitáriusok „szép, jó és igaz Magvetőjében”.

A Nagypiac (Főtér) keleti sora a Gyergyai-házzal Veress Ferenc felvételén (1859). Jobbról balra: Pataki-Teleki-sarokház, Bogner-Gillyén-, Wolphard-Kakas-, Gyergyai- (két ablakkal), Radák-ház

De miért ír Gaal György olyan gyakran az unitáriusokról és az unitáriusoknak? – a válasz itt rejlik ebben a 388 oldalas kötetben. A *Gyergyaiak a város, az egyház és a tudomány szolgálatában. Egy erdélyi unitárius család három százada* című kötet családtörténet, Gaal György anyai őseiről, a Gyergyaiakról ír. Kegyetlen kegyelet – Szabó Gyulát idézve – úgy családtörténetet írni, hogy 1996 óta egyetlen Gyergyai családnévvel viselő leszármazott sem él már Erdélyben. Furcsa fíntora a sorsnak az is, hogy a kötet megírásához szükséges nyugalmas hónapokat éppen a világvárvány hozta el. Amikor a könyvtárak és a levéltárak bezártak, akkor volt ideje a szerzőnek a birtokában levő Gyergyai-hagyatékot átnézni, könyvvé formálni.

A Gyergyaiak élete szervesen összekapcsolódott az unitárius egyház és a város történetével. Alig volt olyan megmozdulás Kolozsvárott a 18., 19. és 20. században, hogy a Gyergyaiak ne lettek volna jelen és ne vállaltak volna benne vezető szerepet. Minden túlzás nélkül kijelenthető, hogy sem a város, sem a kolozsvári eklézsia története nem írható meg a Gyergyaiak nélkül. A család felmenői között találunk ötvöst, ügyvédet, nyelvészt, műfordítót, centumpatert, országgyűlési követet, muzsikust, ünnepelt tenort és nem utolsósorban európai hírű orvost. Ha a szélesebb rokon szálakat is kibontjuk, akkor unitárius püspökök, főgondnokok, teológiai tanárok, országgyűlési képviselők elevenednek meg az olvasó előtt.

A család első említése 1602-re datálható, a jeles familia 1655-ben II. Rákóczi Györgytől kapott nemeslevelet, csak a leszármazási táblát a 17. századtól a 21. századig közel tíz nyomtatott oldalon keresztül követhetjük a kötetben. És ez mindössze egy töredéke annak a hatalmas anyagnak, amit Gaal György a rá jellemző alaposággal olvasói elé tár. Több mint kuriózum, hogy a szerző birtokában van több száz, a családdal kapcsolatos gyászjelentő. A kötetben ízelítő gyanánt megpróbáltuk bemutatni a reprodukálható képanyag egy részét is, talán nem mellékes, hogy több Gyergyai-portrét Barabás Miklós festett.

A kötet felépítése kronologikus, a család és a város története kiegészíti egymást. A szerző vallomása szerint: „egy nagy család szomorú végű története ez a kötet. Több csúccsal s néhány mélyponttal. [...] Mára csak néhány sír és épület emlékeztet a családra, s jó néhány nyomtatvány, »szellemi termék« könyvtárainkban.” A komor hangulatú vallomást mégiscsak feloldja a családi kronológia utolsó, reményt adó bejegyzése: „2016. szeptember 22-én Kölnben megszületik Gyergyay Paul Bernard fia, Mátyás, aki a család egy új generációját képviseli.”

VÉLEMÉNY

Ronda falfirkák a kolozsvári belvárosi templom külső falán

REZI ELEK

• Néhány hónappal ezelőtt – bármennyire is bosszankodtunk – tehetetlenül vettük tudomásul azt, hogy ismeretlen személyek a kolozsvári Pata utcai otthonunk nem kis anyagi költséggel leszívetelt külső falaira ronda falfirkákat mázoltak. Nyilván nem vigasztalt az a tény sem, hogy körülöttünk szinte mindenik tömbház fala virít a mázolásoktól.

A város központja sem kivétel, de mégis megdöbbenek, amikor a kolozsvári belvárosi unitárius templom Dávid Ferenc utcai külső falán egyre több megdöbbentő színű, formájú falfirkákat, monogramokat látok, mert véleményem szerint egy kultikus, szakrális hely falának a meghittségét a falfirkákkal megsértették. Nézegettem az ismeretlen személyek által „produkált” falfirkákat, amelyek számomra ízléstelen, ronda, amatőr próbálkozásoknak minősülnek. Néhány „tákolmány” rondaságát még a tartalma is kiemeli. Az egyetlen felirat, amely kissé megnyugvással töltött el, így hangzik: „be honest” (légy becsületes). Nagyon szomorú, hogy más felekezetek templomain is szembeötlőek a falfirkák. A köztéri falakon is gyakran látunk ízléstelenül odapingált kusza feliratokat.

A falfirkák napjaink társadalmi élete egyik megkezdhetetlen jelenségének, a graffitinek a világába tar-

toznak. A graffiti kifejezés a görög *grafo* igéből származik (jelentése: írni), ebből formálta az olasz nyelv (*graffiare*: karcol, karmol, összekarcol; egyes száma: *graffio*) a graffiti (főnév: falfirka) kifejezést, amely eredetileg a falra karcolt, vésett, festett írást vagy rajzot jelentett. Napjainkban a graffitizők kivitelezési lehetősége kiszélesedett a különböző típusú festékszórók megjelenésével, már nemcsak a köz- és magánterületek épületfelületeire írnak, karcolnak, hanem mindenre, amiben fantáziát látnak: villanyoszlop, vagon, buszok, szeméttárolók, esővízcsatorna, iskolák, templomok falfelületei, bármi megfesthető, festékszóróval befújható.

A graffitimozgalom New Yorkból indult el az 1970-es években. Egy Taki nevű észak-amerikai férfi amerre járt, mindenhol firkálni kezdte: „Taki 183”. A Taki nevet a bosszankodó rendőrök még értették, de a 183-as szám jelentésére csak később jöttek rá. Kiderült, hogy Taki a 183-as számú utcában lakott. Taki példáját követve az amerikai fiatalok elindították a graffiti „mozgalmát”, először a szegényebb negyedek elhagyott házainak a falait és a metrókocsikat pingálták ki, később a város minden részén feltűntek.

A graffiti európai térhódítása mindenekelőtt az európai nagyvárosokban bontakozott ki, és fokozatosan mindenütt otthonra talált. Európa egyik legnagyobb szabadtéri graffitigalériája Berlinben található. Az 1989-es újraegyesítését követően az egykori berlini fal maradványának üresen álló keleti oldalára Németország a világ minden tájáról meghívott graffitiművészeket, akik muráliákat (festékekkel készült képeket) festettek, amelyek később East Side Gallery néven Berlin egyik fontos kulturális nevezettségévé vált. A fentiekből kitűnik, hogy a graffiti nemcsak bosszantó falfirkákat jelent, hanem az utca művészetét is, az üzeneteket hordozó festményekkel, írásokkal. Vannak, akik szerint a graffitizés az önkifejezés egyik formája, az ismert vagy ismeretlen személyek így próbálják megmutatni a gondolataikat, vagy egy-egy kimondatlan társadalmi problémára felhívni a figyelmet.

A graffitizés illegális, mivel rongálásnak, a köz- és a magánterületek megsértésének minősül, hiszen a falak letisztítása, a károk helyreállítása anyagi költségeket von maga után. Nem is merem elgondolni, hogy mennyibe kerülne a belvárosi templomunk falának a

megtisztítása a falfirkáktól. A magyarországi büntető törvénykönyv szerint falfirkának számít „a festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetészerű használatához szükséges”. A büntetés a kár értékétől és nagyságától függően történik, amely szabadságvesztéssel is járhat. A graffiti gyakorlatát a ro-

mániai törvények is büntetik. 2022. július 5-én elfogadott „graffititörvény” súlyosbította a korábbi büntetéseket (a korábbi 100–500 lej helyett 3000–6000 lej összeget állapított meg).

Napjainkban még mindig vita tárgya, hogy vandalizmusról vagy művészetről van-e szó. Többek véleménye szerint az engedéllyel készült graffiti műalkotás, de ha valaki köz- vagy magántulajdon területén bejelentés nélkül graffitizik, akkor bűncselekménynek minősül. Az elhangzott követelmény ugyan sérti a graffitis szabadságát, de elősegítheti munkájának a minőségi javulását. Véleményem szerint ha megfelelő körülmények között, alkalmas helyen végzik a graffitizést, az élénkebbé teheti a szürke falakat és némi örömet is kiválthat a bosszankodás helyett.

A graffitik letakarítása a falakról nagyon költséges. Bár napjainkban letisztító anyagokat lehet vásárolni, vagy a falakat graffititasztó réteggel lehet bevonni, azok csak részben segíthetnek, mert a termékek nagyon drágák és hatásuk csak bizonyos ideig tart.

Meggyőződésem, hogy még sokat fogunk bosszankodni az ismeretlen személyek ronda falfirkái miatt.

Bárdolatlanság

Elevenen él az emlékezetemben az első kőbalta látványa, amelyet valamikor nagyon sok évvel ezelőtt a tanító bácsi mutatott meg. Elmesélte, hogy ezt a primitív eszközt az ősember használta. Ezt megelőzően volt buzogánya. Ez valószínűleg egy gömbkő hozzáerősítése lehetett egy bot végéhez. Később nem kellett hánacs az odafogatáshoz, mert átfúrta a követ, egyik oldalát élesre csiszolta, s máris kész volt a kőbalta. Hát ez pontosan olyan, mint egy kicsi fejsze, csak nem vas – állapítottuk meg gyermeki hozzáértéssel.

Egész életemben, ha fejszét láttam, akaratlanul is érdekesebb volt számomra, mint például a lapát. Egy barátom vett Almáson egy nagyon öreg, kicsi, de gyönyörű házat, amelynek a gerendáit fejszével rótták el, ugyanis ez az ősi székely hajlék olyan régi volt, hogy fűrész még nem is létezett akkor. A harcsafűrész vagy szagatófűrész a közelmúlt terméke, amely „forradalmasította” a fa megmunkálását. Aránylag gyorsan jött a körfűrész, szalagfűrész, láncfűrész, gáter és lehet, hogy a lézer lesz a „csúcs”?

Nem tekintem magam eszköztárunk „szakijának”, de abban biztos vagyok, hogy szerszámaink nagy örege a fejsze. Láttam kicsi fejszét, szöghúzóval, azt mondták, hogy szekerce. Láttam kupás élű fejszét, teknőt faragtak vele. Láttam ferde nyelű faragó fejszét, széles élűt, amelyből nagyapám csúfot űzött, mert nem a rendeltetésére figyelt, amikor a disznóknak ez-

zel vágta a tököt. Láttam hasításra alkalmas, ék alakú fejszét és néhány hatalmas, nagyon kemény nyelű, nagyon széles élű fejszét, amelyet az ácsok csak két napig használtak, és annak azt mondták, hogy bárd.

Építkezés volt a szomszédban, és az udvarra hordtak a havasból sok-sok szekér fiatal fenyőgerendának valót. Az ácsok egy-egy gerendának szánt rönköt elfektettek. Egy lábaskában téglaport oldottak, és az edényben egy kicsi ágasfával lenyomottan spárgát húztak végig, míg a spárga magába szedett kellő mennyiségű téglaporfestéket. Ekkor kezdődött a „csaptatás”. Miután felsabták a szükséges hosszúságot, két ember a gerenda két végénél lefogta a spárgát, és a harmadik a spárga közepét megemelve, majd hirtelen elengedve egyenes vonalat csapott a kerges gerendára. Ami a vonalon kívül volt, az volt a szeg vagy a forgács, amelyért a Tisza parti lány olyan sok csókot fizetett („Túl a Tiszán faragnak az ácsok...”). Ezután következett a kedvencem: előkerültek a bárdok, és órák alatt a szürke kérgű rönkök szögletes gerendáká minősültek, és gyönyörűen fehérlettek a munkatelepen, várva az épületté lényegülés virágcsokrát a csúcson.

A bárdok megtették a kötelezettségüket, és „elphentek”. Ékes anyanyelvünk és bennem a gyermekkori emlék megőrizte őket. Sok évtizede nem láttam gerendát faragó ácsot, bárdot sem, de bárdolatlanságot eleget...

FARKAS DÉNES

Csendes napok a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán

Február 10. és 11. között zajlott a hagyományos, második félévet megnyitó, Csendes napok nevű előadás-sorozat a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. A téli vizsgaidőszak után, amely nekünk, elsőéveseknek az első megmérettetést jelentette, valóban szükség volt egy pár csendes napra.

Az éjszakázások, kétségbeesések és vigasztalódások sorozatát követően Simó Sándor, a székelyudvarhelyi belvárosi egyházközség lelkészének szavait hallgathattuk, aki pénteken rövid áhítattal és bibliamagyarázatával megnyitotta a rendezvényt. Segítségével új nézőpontból tanulmányozhattuk a Mt 9,1–17 verseket, amelyekben Jézus és a béna története, Máté elhívása, valamint Jézus bójtról való tanítása van megírva. Fontos tanulságokat vonhattunk le a bűnről és szegyenérzetről, valamint keresztényi szeretetről, nyitottságról.

Rögtön ezután Orbán Dezső nyugalmazott lelkész *Lelkeszi szolgálatom tapasztalatai* című előadásán vehettünk részt. A tiszteletes úr közel negyvenévnnyi szolgálat során Székelymuzeumban, Sepsikálnokon, Gyepesben és a pipe–szásznádas egyházközségben is lelkési munkát végzett. Nagyon inspiráló volt látni azt a lelkesedést és jókedvet, amivel munkájának mérföldköveit, fejezeteit elbeszélte nekünk. A számtalan mulatságos történet mellett szomorúak is elhangzottak. Őszintén tárta elénk életének sikereit, kudarcait, szép és kevésbé szép pillanatait, amik nagyon fontos tanulságokat hordoztak, főleg egy kezdő, bizonytalan elsőéves számára. Érdekes volt elgondolkodni azon, milyen is lehetett a diktatúra időszakában lelkésznek lenni, biciklivel ingázni a szolgálati helyek között, és rendkívül nehéz helyzetekben is egyedül, de magabiztosan, Istenben bízva helytállni. A hallgató az előadás végén maga előtt láthatott egy emberi, hibáktól sem mentes, de boldog életutat. Biztos vagyok benne, hogy a tiszteletes úrra és tanácsaira tanulmányaink és szolgálataink során is tisztelettel és szeretettel fogunk gondolni.

Az este folyamán jó hangulatú, közös vacsorán vehettünk részt a püspök és főjegyző urakkal, tanároinkkal, valamint meghívott vendégeinkkel.

Másnap, szombaton Orbán Dezső bibliamagyarázatával indítottuk a napot, amelyen a Mt 6,22–23 részt vizsgáltuk meg, Tamás evangéliumának 24. logionjával párhuzamban. Új nézőpontba helyeztük a történeti Jézust és a hit Krisztusát, valamint a gnosztikus tanokat is.

Ezt követte Simó Sándor és felesége, Melinda előadása *Gyülekezetépítés/közösségépítés városban* címmel. Miután röviden bemutatták homoródjánosfalvi tevékenységüket, rátértünk arra, ami mindenkit legjobban érdekelt, a 2017 óta tartó székelyudvarhelyi

szolgálatra. A tiszteletes úr részletesen bemutatta a fejlesztéseket, amiket sikerült véghez vinniük, többek között a templom és a mellette levő szeretetotthon felújítását, a lelkési lakás pincéjében imaterem létesítését stb. Jóleső érzés volt hallani, hogy ezek mellett a lelki „tatarozásokra” is figyelmet fordítottak, pl. korosztályokra bontott csoportokkal, közösségi programokkal. Szolgálatukkal sikerült jó példát állítani elénk, egyben magasra tenni a lécet gyülekezeteink életének megszervezésében. Isten áldása kísérje további munkájukat!

Délután jelen voltunk Marosán Csaba színművész *Intés az őrzőkhöz* elnevezésű verses előadásán, így Radnóti Miklós, Reményik Sándor, Dsida Jenő és Ady Endre költeményeit hallgatva készültünk a programban ezután következő áhítatra.

Kovács István, egyházunk püspöke alap gondolatként a Mt 5,14–16 verseket választotta. Elárulta nekünk, hogy rendre visszatér, párbeszédet folytat „barátjával”, fiatal, korunkbeli önmagával, és kikéri véleményét. Éppen ezért arra biztatott bennünket, hogy mi se felejtsük el később, de most sem a magunkban élő fiatal, gyermeket és forduljunk felé, vizsgáljuk az ő szemüvegén keresztül életünket. Ahogy Jézus a hegyi beszédben, ő is arra hívott minket, teológiai hallgatókat, hogy útjelzők, fényforrások legyünk egymás és gyülekezeteink életébe.

A tartalmas rendezvényt sorozatot szeretetvendégség zárta, amely alkalmat adott az elmúlt két nap eseményeinek megbeszélésére, értelmezésére, valamint új tervek kovácsolására.

Összegzésképpen azt tudom mondani, hogy hasznos és érdekes volt új nézőpontokat, történeteket megismerni, és mások szempontjait megismerve, aszerint tekinteni a világra és aszerint gondolkodni. Azt hiszem, hogy ezen a hétvégén Kolozsváron a múlt, a jelen és a jövő képviselői is találkoztak. Mi figyeltünk, tanultunk, hiszen, ahogy Orbán Dezső és Simó Sándor is nem olyan régen még a közönség soraiban ültek, egyszer talán nekünk is előadást kell tartanunk egy csapat kezdő, tapasztalatlan papnövendék előtt.

SZÉLES LÁSZLÓ

Hit és lelkiismeret

Szabó Előd története kezdődhetne az ürmösi lelkészi szolgálata első napjával 2007-ben. Első önálló lelkészi megbízatása sok aggodalommal és bizonytalansággal indult, a megerősítést a gyülekezet megelőlegezett bizalmában és szeretetében találta meg. De kezdődhetne a története a lelkésszé válás folyamatával, a döntéshozatallal, a tanulás-sal, a kétségekkel, az élményekkel, amelyek alakították gondolatait és érzéseit. Kezdődhetne az élete kezdetével, a családi hangulattal, a gyermekkor mindenféle hatásával. És kezdődhetne az ősökkel, a lelkészi, a tanítói pályán szolgáló anyákkal és apákkal, akik jövevényekként hirdették a tudás és a szeretet örömhírét mindenfelé Erdélyben. Az interjút, amelynek hangzó változata a Marosvásárhelyi Rádió számára készült, Nagy-Bodó Tibor készítette.

• Mivel engedték útra a szülei? Mit tartogatott önnek a mesebeli tarisznya, mi volt még a hamuban sült pogácsa mellett?

Családomban az egyház és a közösség iránti szeretet és felelősség magától értetődő volt. A közösség szolgálatát csak alázattal lehet végezni, és mindig kemény bírálat alá estek azok, akik dicsőségért, címekért, büszkeségből végezték a közösségi munkát. A magyar nyelv szeretete és igényes művelése is fontos volt a családi környezetben. A falak színeit nem lehetett látni, mert minden oldalon könyvespolcok, könyvek borították, és gyermekkorom, tizenéveskorom legjobb szórakozása az olvasás volt.

• Mit jelentett önnek Kolozsvár, és hogyan látja ma ezt a várost?

Hatéves koromtól a teológia elvégzéséig éltem Kolozsváron. A belváros jelentette mindig Kolozsvárt, csak ritkán keveredtem a tömbháznegyedek rengetegébe. Kolozsvár az unitárius kollégium volt, a püspökség irodáival, a templommal, a színházzal, a mozikkal, a cserkészettel és a sportpályákkal, ahonnan sokszor csak sötétedés után keveredtünk haza a hosszú focimeccsek után. Aztán a teológia éveit megnyílt az egyetemi élet világa, és ez nemcsak a tudást hozta magával, hanem a más vidékekről érkező fiatalok, kortársak, más nézőpontok és vélemények megismerését is.

• Miért lett lelkész?

Mert szerettem szavalni, mert sokat olvastam, és szépen beszéltem, mert a gondolataimat érthetően

meg tudtam fogalmazni. Mondhatnám, hogy elhívott az Isten, hogy az evangéliumot akartam hirdetni, de ennél egyszerűbb és prózaiabb okok vezettek a lelkészi pálya felé. Természetesen a család várakozása is közrejátszott, de nem tudom kizárni, hogy e prózai okok mögött ott volt az isteni akarat, az isteni gondviselés.

• Mennyire határozta meg mindennapjait és a pályafutását az, hogy családjában még voltak lelkészek, egyházi vezetők?

Nagyon sok minden, amit az egyházzal kapcsolatosan más kollégák meg kellett tanuljanak, beépített, megöröklött tudás volt számomra. Ugyanakkor hátránya is volt, mert mindig nehezemre esett, esik, hogy kívülről szemléljem egyházi közösségünket.

• Mit keres egy lelkész-esperes a Brassó megyei Ürmösön?

Ideküldtek Ürmösre. Nem én választottam, és nem is az ürmösiek

választottak, hanem a püspöki akarat nevezett ki tizenöt évvel ezelőtt. Nem tudtam akkor, hogy mit keresek Ürmösön, és azt hiszem, ma sem tudnék egy teljes, mindent felölelő választ adni erre a kérdésre. Időnként megsejtettem egy-egy okot, hogy miért vagyok itt, és ezek a pillanatok nagyon megerősítettek és feltöltöttek. Nagy közösségi együttlétek, egy-egy csendes beszélgetés vagy imádkozás vagy éppen személyes életem fejlődése, családi életem kibontakozása mind olyan pillanatok voltak, amikor azt éreztem, hogy nem véletlen itteni létem.

• Milyennek tartja az ürmösieket?

Az ürmösiek legnagyobb részét szorgos embereknek ismertem meg, akik jól gazdálkodtak, gazdálkodnak a rájuk bízott anyagi és szellemi-lelki javakkal. Büszkék falujukra, közösségükre, és amikor biztosak benne, hogy nemes célról van szó, képesek összefogni és nagy dolgokat végrehajtani. Tisztelik az egyházat, a templomot, és abban látják azt a helyet, ahol még az egységet és a szeretetet meg lehet élni és meg lehet erősíteni.

• Mit jelent önnek ez a vidék?

Gyermekkoromban, ifjúkoromban soha nem jártam erre. Hallottam időnként erdővidéki települések nevét, de nem tudtam, milyen hely ez. Talán ezért is terelt erre engem a Gondviselés. Gyönyörű tájat ismertem meg, gazdag természeti és történelmi kincseshányát, s másfél évtized után meggyőződéssel mondom, hogy ez az

a hely, ahol a leginkább itthon érzem magam.

• **Milyen ma lelkésznek lenni?**

Mint minden korban és mint minden olyan területen, ahol emberekkel, közösségekkel kell dolgozni: kihívás. Azt mondjuk, hogy nehéz a 21. század szekularizált, jelképeiben elszegényedett világában, a felgyorsult, anyagi társadalomban meggyőzni a sokszor irányt vesztett embert arról, hogy kell az istenélmény az életünkbe.

De mindig voltak kihívások, elég, ha csak az 1989 előtti egyházi életre gondolunk, amelyben sokszor a lét és a nemlét között kellett tiszta lelkiismerettel dönteni, egyéni és közösségi viszonylatban egyaránt.

Ha pedig arra akarok válaszolni, hogy jó vagy rossz dolog lelkésznek lenni, akkor előbb azt kell megvizsgálnom, hogy mik az elvárásaim e hivatással kapcsolatosan. Tagadhatatlan, hogy vannak nehézségek, frusztrációk ebben a szolgálatban, de van örömforrás is, élmény és beteljesedés, s ezek együttvéve alkotják ezt az életformát.

• **Tapasztalata szerint hogy látja, milyen ma a papsors?**

Nehéz általánosan igaz választ adni erre a kérdésre. Sokféle papsors van. Felekezettől, szolgálati helytől, életkortól, vérmérséklettől függően eltérnek az utak. Egyre világosabbá válik azonban számomra, hogy a pap első és elengedhetetlen lépésként önmagával kell tisztában legyen, ismerje önmagát, hasznosítsa tehetségeit a közösség érdekében és gyengéit, esendőségét igyekezzen megzabolázni. Tehetségeivel és gyengeségeivel együtt legyen képes elfogadni önmagát, mert akkor képes lesz embertársait, híveit is elfogadni.

Ez az elfogadás, amelyből Isten szeretete sugárzik, megkönnyíti és áldottá teszi a szolgálatot, az életet. Papként és emberként is igaz ez.

• **Mi az, ami ma leginkább hiányzik az egyházból?**

Sok mindent fel lehetne sorolni: több elkötelezett pap és kitartó, a vallásos célokért lelkesedő világi vezető, pénz, szakemberek. De ha belegondolok, Jézus minden betegségre és gyengeségre egy biztos gyógyszert ajánlott, a hitet. Ha valami hiányzik, akkor ez az. Ha hiszünk abban, hogy van jó célja szolgálatunknak, közösségünknek, akkor kerülnek emberek, kerül anyagi fedezet, és a hegyek is megmozdulnak, mert Isten dolgozik velünk és általunk.

• **Ön szerint milyen a kapcsolat az egyház és az iskola, illetve az egyház és a politika között?**

Az egyház és az iskola kapcsolata a vezető emberektől függ. A lelkész és az egyházközség vezetői és az iskola vezetősége és tanári kara között ápolni kell a jó kapcsolatot, kompromisszumokra is késznek kell legyünk, és meg kell találni az együttműködés lehetőségeit, mert iskola és egyház ugyanazokat a gyermekeket és családokat akarja szolgálni, segíteni. A politikában is fontosak az emberi kapcsolatok, de ezen a téren a jószándék időnként kevés, mert a helyi folyamatokba megyei és országos szintről sokszor beavatkoznak a politikai pártok. Bár a politikum is az emberek szolgálatának ígéretével szólal meg, de a hatalomért való küzdelemben néha szembemegy az egyház által értéknek tartott alázat és feltétel nélküli szeretet eszméivel.

• **Elégedett-e azzal, ahogyan ma kapcsolódik össze az egyház és a kultúra?**

Az egyház önmagában is, üzenetével és a minőségre való törekvésével kultúrát teremt. A templom ugyanakkor más kulturális tevékenységeknek is helyet ad: vers, zene, történelem, építészet, képzőművészet. Teljesen nem lehetünk soha elégedettek, de tapasztalataim alapján kijelenthetem, hogy az egyház ezt a szolgálatát

hozzaértéssel és eredményesen végzi.

• **Hol élne a legszívesebben, hol tudná elképzelni a jövőjét?**

Ürmösön. Abban a faluban, ahova tükörsima aszfaltút vezet minden irányból, ahol tisztességes oktatás és egészségügyi ellátás jut mindenkinék. Ahol a különböző nemzetiségek és felekezetek közötti béke, tisztelet és együttműködés tudatosan fejlődik. Bár a nagyvárosban nőttem fel, megkedveltem a falusi élet emberibb ritmusát és hangulatát. Nem tökéletesen működő világ, de benne van egy sokak számára jó, élhető közösség megteremtésének lehetősége.

• **Mit jelent önnek a család?**

A család egyensúlyt jelent. Természetesen igyekszem a családon belül sok szeretetet és gondoskodást adni, de itt töltődnek fel az éltető elemek, én is innen kapom a legtöbb elfogadást és gondoskodást. A szolgálat és az élet nehézségeiben és kísértéseiben a családi kötelék megtartó erőt is jelent. Értük érdemes legyőzni a fáradtságot, a keserűséget, a sértődöttséget és dolgozni, remélni tovább. A családi élet ugyanakkor szolgált egy olyan mintát, amely eszményképként a szélesebb lelki közösség megteremtésére ösztönöz.

• **Mi a hitvallása?**

A megértés és az elfogadás, az újrakezdés, a megbocsátásra való nyitottság egy közösségben nem választási lehetőség, hanem az egyetlen felelős magatartás.

• **Hogyan tovább?**

Egyrészt ismeretlen a jövő, nem tudjuk, hogyan tovább. Másrészt pedig hisszük, hogy a jó Isten gondoskodik rólunk. A felhők és viharok nem biztos, hogy elkerülik életünket, de Isten megad nekünk minden eszközt és tehetséget, hogy minden körülmény között megőrizhessük emberségünket, önbecsülésünket, méltóságunkat.

Egyházi adománygyűjtési felhívások

A törökországi és szíriai földrengések károsultjainak segélyezése céljából

„Halld meg esedező hangomat, amikor segítségért kiáltok, kezemet fölemelve szent templomod felé.” (Zsolt 28,2)

Miközben a szomszédunkban zajló háború félelmetes árnyékként követi mindennapjainkat, kicsivel távolabb megmozdult a föld, és sok emberéletet követelt. Mint köztudott, 2023. február 6-án több pusztító földrengés rázta meg Törökország délkeleti és Szíria északi részét. A földmozgások eddig azonosított halálos áldozatainak száma félszázazres nagyságrendű.

A híradásokat követve visszavonhatatlanul lelkünkbe égtek az elmúlt napok megrázó képei a romokba dőlt épületekről, otthonokról, és a romok alá temetett életekről. Ebben a nehéz helyzetben egyik legfontosabb feladatunk imádkozni. A jó Istent keresve, egymásba kapaszkodva imádkozunk tehát, osztotva szenvedő embertársaink mérhetetlen veszteségében és gyászában. Könyörögnünk erőért mindazoknak, akiknek kilátástalanná vált a jövőjük, akik elvesztették a reményt, és akiknek megrendült a hite. Imádkozunk azokért, akik a túlélésért és az újrakezdésért küzdenek, valamint azokért is, akik mellettük állnak, és segítik a túlélőket.

Az imádkozás mellett együttérzésünket és segítő szándékunkat pénzsegélyek felajánlásával is kifejezhetjük. Egyházunk főhatósága és a Gondviselés Segélyszervezet részéről adományozásra kérjük fel az adakozó szándékú egyházközségeinket, tanintézeteket, egyháztársadalmi és szakmai szervezeteinket, valamint magánszemélyeket. A gyűjtés célja a törökországi és szíriai földrengések károsultjainak segélyezése.

A pénzadományok felajánlására az alábbi bankszámlaszámok állnak rendelkezésre. Az adományok banki utalványozásakor a kedvezményezett (románul: *beneficiar*) rovatba az unitárius püspökséget kell feltüntetni (*Episcopia Unitariană*), amelynek adónyilvántartási száma 4288322, a megjegyzések rovatba pedig ezt kell bevezetni (románul): *Donație pentru victimele cutremurilor*.

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01 (RON)

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01 (HUF)

RO73 OTPV 2000 0034 8014 EU01 (EUR)

A segélyezési folyamat kezdeként a gyülekezetek már egy márciusi istentisztelet perselyes adományait is felajánlhatják erre a célra.

A jelenlegi helyzetben nem tudunk természetbeni adományokat gyűjteni, tekintettel azok célba juttatásának költségeire és bonyolultságára. Törökország romániai nagykövetsége a földrengéseket követő napokban gyűjtőhelyeket jelölt ki a természetbeni felajánlások átvételi helyszíneként, azonban ezek működtetését felfüggesztette. Figyelemmel követjük az illetékes külképviseletek, hatóságok és segélyszervezetek vonatkozó tájékoztatásait, s amennyiben érdemi változás áll be e téren, újabb körlevélben tájékoztatjuk egyháztársadalmunkat a természetbeni felajánlások tudnivalóiról.

A pénzadományozással kapcsolatban felmerülő kérdésekkel forduljanak Barothi Brigitta püspöki titkárhoz a 0744 856 876-os telefonszámon vagy a barothi.brigitta@unitarius.org postacímen.

KOVÁCS ISTVÁN püspök

FARKAS EMÓD főgondnok

SZABÓ LÁSZLÓ,

a Gondviselés Segélyszervezet elnöke

Az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség számára

A Magyar Unitárius Egyház főhatósága 2022. október 13-án adománygyűjtési felhívással fordult egyházközségeinkhez, tanintézetekhez, egyháztársadalmi és szakmai szervezeteinkhez, továbbá minden adakozó szándékú személyhez. A gyűjtés célja az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség támogatása a szatmárnémeti helyszínű gyülekezeti központ kialakításában. Ezidáig 25 (huszonöt) egyházközségből érkeztek célirányos adományok, ami kiegészül négy egyházi rendezvény perselyes adományaival, így az eddigi felajánlások összértéke elérte a 54 805 lejt.

Ezúton is köszönetet nyilvánítunk az adakozó gyülekezeteknek és magánszemélyeknek!

Amint az adománygyűjtési felhívás nyilvánosságra hozatalakor már közöltük: a szatmárnémeti, nagybányai, nagykárolyi, zilahi, máramarosszigeti és környékbeli szórványközösségek által alkotott Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség több mint négy évtizedes álma megvalósulásának küszöbén áll. A szórványegyházközség tagjai (összesen 150 személy) három megye területén élnek szétszórta, közülük a legtöbben (73 személy) a szatmárnémeti szórványközponthoz tartoznak. A lelkész, a gondnokok és az odaadó hívek kezdeményezései nyomán, valamint a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör és a főhatóság közbenjárására Szatmárnémeti önkormányzata idén júni-

usban a szórványegyházközség rendelkezésére bocsátott egy, a város központjához közel fekvő épületet és telket. A díjmentes haszonbérleti szerződés 30 évre szól, és a lejártakor meghosszabbítható. Annak érdekében, hogy a felajánlott terület és a rajta levő építmény istentiszteleti helyszínné alakuljon át, először is szükséges a műszaki tervek elkészítése, majd azok kivitelezése. Ennek támogatása érdekében az Egyházi Képviselő Tanács elnöksége a célirányos egyetemes egyházi gyűjtést meghosszabbította folyó év szeptember 2-ig.

A készpénzadományokat a területileg illetékes esperesi hivatalba kérjük eljuttatni, a banki utalásokhoz pedig az alábbi bankszámlaszámok állnak rendelkezésre. Az adományok banki utalványozásakor a kedvezményezett (románul: *beneficiar*) rovatba az unitárius püspökséget kell feltüntetni (*Episcopia Unitariană*), amelynek adónyilvántartási száma

4288322, a megjegyzések rovatba pedig ezt kell bevezetni románul: *Donație pentru biserica din Szatmárnémeti / Satu Mare*.

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01 (RON)

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01 (HUF)

RO73 OTPV 2000 0034 8014 EU01 (EUR)

A közeljövőben esedékessé válhat az építkezéshez szükséges természetbeni felajánlások és szakmai szolgáltatásokat igénylése is, aminek mikéntjére később visszatérünk.

Az adományozással kapcsolatban felmerülő kérdésekkel forduljanak Pálffy Anna Mária helybeli lelkészhez a 0742 762 713-as telefonszámon vagy az annamariapalffy@gmail.com elektronikus postacímen.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
KÉPVISELŐ TANÁCSÁNAK ELNÖKSÉGE

Petőfi Sándor bicentenáriumára Üstökös a Firtos felett

BALÁZSI DÉNES

• Lázás keresés vett erőt rajtunk. Kutatjuk, hogy ki volt Petőfi, kik voltak szülei, hol járt iskolába, kik voltak barátai, merre járt, és mikor és hol tűnt el. Emlékek, tárgyak, helyszínek és magyarázatok, fejtegetések, legendák övezik nevét. Mindenekelőtt ki mást kérdezhetnők meg, mint a költőt, aki önként tárja ki szívét költeményeiben, leveleiben, írásaiban. Beszélnek a tettei, őszinte megnyilatkozásai, vakmerő kiállása a világszabadság és testvériség eszméje mellett.

De ki más lehetne avatottabb, jobb ismerője Petőfi-nek, mint a lelki jó barát, a költőtárs Arany János. Petőfi költői levele, az *Arany Jánoshoz*, amelyben már közös költői programot is ajánl a kettőjük számára, rendkívüli hatást gyakorolt nemcsak a címzetre, de az egész jövődő magyar irodalomra és művelődési életre:

„S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyei mannáját. [...] Nagy fáradalmait ha nem enyhíti más,
Enyhítsük mi költők, daloljunk számára...”

Arany válaszából megtudjuk, hogy számára szinte kozmikus jelenség az országosan elismert költőtől kapott kitüntető köszöntés:

„Most, mintha üstökös csapna szűk lakomba,
Éget és világít lelkemben leveled...”

Üstökös. Ez lesz ezután a Petőfi Sándor szimbóluma a magyar irodalomban, ez a legjobb barától kapott szakmai elismerés és az emberi barátság szuper-

latívusza. Ezt a jelképet ismétli nemcsak a költőtárs életében ápolta baráti kapcsolatuk írott dokumentumaiban, hanem Petőfi halála után is:

„Lángszellem! ki jövél s eltűntél... de hova? –
Mint üstökös, melyet élők nemzedéke

Egyszer lát s azontul nem lát többé soha!” (*Névnapi gondolatok*)

Az 1848–1849-es szabadságharc leverése után újra magára találó népünk szellemkovácsai az üstökös fénycsóvjából lopnak el szikrákat, és szövetségükkel reményt adnak a magyar szívekben.

Petőfi szellemarcának, lánglelke hagyatékának gondozói lesznek a letiport ország új váteszei, a magyar írók. Harsányi Zsolt *Üstökös* címen indított regényfolyamot a nagy költő és szabadságharcos szelleme ébrentartása érdekében. A Petőfi Társaság és a Petőfi-múzeum a költő gazdag irodalmi hagyatékát veszi számba. A Petőfi Társaság tagjai szépirodalmi műveket, irodalomtörténeti munkákat mutattak be. Pályázatokat írtak ki, amelyekkel gazdagították az irodalmat. Nagy gondot fordítottak Petőfi kézírataira, életrajzi adatainak összegyűjtésére, az életmű különböző nyelvű fordításaira stb.

A Petőfi Társaság erdélyi megalakulása előtt is már határozott nép- és nemzetmentő mozgalom és irodalmi élet bontakozott ki Erdélyben. Elevenen élt a közösségi emlékezetében, hogy itt járt Petőfi.

(*Folytatás következő számunkban.*)

NŐK VILÁGA

In memoriam Zsakó Erzsébet

Hinni és tenni

ASZTALOS KLÁRA

• Bár évek óta követtük betegségének előrehaladását, mégis megdöbbentett a sokoldalú tehetséggel megáldott Zsakó Erzsébet (Zsóka néni) egykori unitárius nőszövetségi vezetőnk halálhíre. 2023. január 19-én szülővárosában, Kolozsváron hunyt el életének 93. évében.

Ki volt Zsakó Erzsébet? A gyászjelentés röviden így foglalja össze sok munkával teli életét: „vezető textilmérnök, számítástechnikai osztályvezető, műszaki szakíró, az újjáalakult Unitárius Nők Országos Szövetségének első, majd örökös tiszteletbeli elnöke, unitárius egyházi író, a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésre. Életét hihetetlen munkabírása és család szeretete jellemezte. Nyugdíjas éveit egyházának és az unitárius nőszövetségnek a szolgálatára áldozta. Szorgalmával, jó vezetőkézségével, derűs kedélyével, szerénységével mindannyiunknak példát mutatott.”

1930. december 10-én született Kolozsváron. Iskoláit az Unitárius Elemi Leányiskolában, a Református Leánygimnáziumban és az Unitárius Ipari Leányközepiskola szövészeti szakán végezte. Érettségi után munkásként kezdte szakmai pályáját a Someşul köztársaságban, ahonnan 1986-ban nyugdíjba ment. Időközben 1959-ben levelezői úton elvégezte Jászvárosban a Műszaki Egyetem textilmérnöki szövészeti szakát.

Visszaemlékezéseiben arról vall, hogy gyermekkorában még részt vehetett sok nőszövetségi rendezvényen, középiskolás korában tagja volt a kolozsvári unitárius középiskolás lányok munkaközösségének, amelyet akkori hitoktatójuk, későbbi püspökünk, dr. Erdő János szervezett, ahol megtanulhatta, hogy az élet értelme a kisebb-nagyobb közösségek szolgálata, ezáltal Isten országának építése itt, ezen a földön. Dr. Erdő János feladatokat adott Zsakó Erzsébetnek: először egy megemlékezés megírására dr. Mikó Lőrincé nőszövetségünk egykori elnökére, azután a nőszövetség történetének a megírására buzdította, és végül az unitárius nőszövetség újjászervezésével bízta meg. Zsakó Erzsébet rendre elvégezte a kapott feladatokat.

Nekikezdett a levéltári anyag tanulmányozásának. Fellapozta a *Keresztény Magvető* és az *Unitárius Közöny* korabeli számait. Váci Mihály költőnkkel vallotta: „nem elég akarni, de tenni, tenni kell” – és tett. Sok időt töltött a források felkutatásával, az anyaggyűjtéssel. Mintegy tíz éven át kitartó munkával bizonyította a bibliai vers igazságát: „Mert ahogyan a test

halott a lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül.” (Jak 2,26) A hatalmas összegyűjtött anyagot rendszerezte, áttekinthető formába öntötte, és 2003-ban az Erdélyi Unitárius Egyház kiadta a több mint 400 oldalas, tartalmában egyedülálló könyvet, amely sok érdeklődőnek szolgál megbízható adatokkal. Személyesen nekem dedikált példányát szeretettel őrzöm hálával a példamutatásáért, biztatásáért, tanácsaiért munkám folytatására. Az idők, a körülmények változnak, de a megoldások keresése reánk vár, és a mi utódainkra.

Az Erdélyi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa körlevelet bocsátott ki, amelyben életre hívta az 1948-ban megszüntetett egyháztársadalmi szervezeteket, köztük az Unitárius Nőszövetséget.

Zsakó Erzsébet cselekedett, vidéki munkatársaival megalakították a helyi nőszövetségeket, és 1992-ben Kolozsvár központtal az Unitárius Nők Országos Szövetségét.

Tisztséget és munkát vállalt a Kolozsvári Belvárosi Egyházközségben: 1987-től tagja a keblitanácsnak, egy ciklusban gondnoka, 1988–2001 között tagja az Egyház Főtanácsának.

Kedvenc tevékenysége mindvégig a kézimunkázás maradt. Ismerte a különböző vidékek hímzéseit. Tudta, melyik eredeti minta, főként a torockói keresztzemes hímzést kedvelte. Tanácsot adott azoknak, akik a diplomákat kézimunkával, varrottasokkal kívánták díszíteni. Ugyanakkor ismerte a kötés, horgolás, necolás, vert csipke, klöpli, frivolitás technikáit. Rongyszőnyeget és mintás gyapjúszőnyeget szőtt a nőszövetség kolozsvári műhelyében. Többnapos kézimunka-tanfolyamokat szervezett, és tanította az érdeklődőket. Minden munkában igényes volt, mindent fel-

jegyzett: ki hány órát dolgozott a kézimunkakörben, hány méter szőnyeget szőttek, mennyi bevételük gyűlt össze.

Magánéletében beosztó, mértéktartó volt. Naponta feljegyezte a reggeli kinti hőmérsékletet. Naponta időt szánt keresztretjvények megfejtésére, kézimunkázásra. Szerette a kerti munkát. Ház körüli kertjében volt ribizke, eper, málna, mogyoró, körte-, dió-, meggyfa. A gyümölcsöket befőzte. Amikor felköszöntöttük Erzsébet napján, sokféle házi aprósüteménnyel, saját készítésű diólikörrel, meggyborral kínált. Színház- és operabérlete volt, amely mindig ugyanarra a megszokott helyre szolt az emeleten. Szülei halála

után egyedül élt. Kiskorú unokaöccseit sokszor vitte kirándulni, gyalogtúrázni, hogy megismerjék és megszeressék a természetet. Szabadsága idején külföldi utakat tett, nyugati országokat ismert meg. Egyszerűen öltözködött, maga kötötte pulóvereket, szoknyát viselt. Nem hordott ékszereket, legfennebb egy sor egyszerű nyakéket.

Hosszú betegsége idején is megőrizte derűs hangulatát. A gondozói soha sem panaszkodtak rá. Sokszor humorizált. Végezetül Zsakó Erzsébet életében beteljesült Pál apostol Timóteushoz írott gondolata: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” (2Tim 4,7)

Petőfi-emlékév a sepsiszentgyörgyi nőszövetségben

Február első vasárnapján a sepsiszentgyörgyi nőszövetség szeretetvendégségén Szebeni Zsuzsa, a sepsiszentgyörgyi Liszt Intézet vezetője tartott előadást Petőfi Sándorról és Szendrey Júlia forradalmi szerepvállalásairól, valamint a szabadságharcban folytatott tevékenységükről.

Az együttlételet Vánca Csilla nőszövetségi elnök köszöntője, majd Péterfi Ágnes lelkész imádsága nyitotta meg. Háziasszonyok voltak: Vánca Csilla, Élthes Enikő, Kurta Ibolya, Havlin Eszter.

Szendrey Júlia, a „feleségek felesége” házassága Petőfi Sándorral mindannyiunk emlékében másként él. Az előadás során bepillantást nyertünk néhány apróbb részletbe. Ki is Szendrey Júlia: a legfontosabb nemzeti asszony, esetleg felelőtlen, hűtlen asszony, avagy a kettő ötvözete?

Szendrey Júlia 1829. december 29-én született Keszthelyen, Petőfi Sándor 1823. január 1-jén.

Petőfi lobbanékony, rendkívüli izgága egyéniség volt, aki verset írt többek között Prielle Kornélia színésznőhöz, aki kikoszarolta. Mi lett volna, ha összehazasodnak? Petőfi ünnepelt színésszé vált volna?

Szendrey Júlia előkelő iskolában tanult, zongorázott, különböző nyelveket tanult, irodalmi vénája hamar kibontakozott, George Sand volt a példaképe.

1846. szeptember 8-án találkozott Petőfivel Nagykárolyban. Júlia apja nem egészen ilyen vót képzelt el magának, ezért tiltakozott a házasságuk ellen, sőt, kezdetben megtagadta az anyagi támogatását is. De Júlia igazi egyéniség volt, aki a szülői ellenvéleménnyel szembeállva igent mondott Petőfi Sándornak.

Budapestre költöztek, ahol Arany János és családja segítette az ifjú párt.

Szendrey Júliát elsősorban Petőfin keresztül ismerhetjük: a nagy költő társa, az első kokárda készítője, de mindezekon túl rendkívüli elme és bátor asszony volt: magyar nyelvű lapokat szerkeszt, úgymint a

Hölgyfutárt, verseket írt, műfordítással is foglalkozott. (Dániában szobrot is emeltek a tiszteletére az Andersen-mesék fordításáért.)

Nemcsak forradalmár, hanem édesanya volt, 1848. december 15-én Debrecenben megszülte gyermekét: Zoltánt. Az asszonyi álmot, a boldog család kibontakozásának álmát a tragédia törte meg: 1849. július 31-én Petőfinek nyoma veszett. És a feleség nem nyugodott bele Petőfi halálába, csatamezőkön, városokban, mindenhol kereste. A keresése azonban hiábavaló, eredménytelen maradt.

1850 júliusában ismét férjhez ment, Horvát Árpád egyetemi tanárhoz. Házasságuk kezdetben boldog volt, négy gyermekük született, majd kapcsolatuk megromlott. Abban a korban a válás elképzelhetetlen volt, de Júlia bátorsággal vállalta a döntését, és elköltözött férjétől, a válás véglegesítésében halála akadályozta meg.

Nagyon fiatalon, harminckilenc évesen vesztette életét. Egyetlen kérése volt apjához, hogy ne Horvát Árpád sírjába temessék. Méltó nyughelyet kapott a Kerepesi temetőben, a Petőfi-sírkertben.

Különleges női alak, különleges női sors, benne a szerencsés szellemi találkozás Petőfivel, a kibontakozó nagy szerelem, elengedés, tűrés, csalódás, bátorság és hit összefonódása.

Vánca Csilla finom diós tortáját, asszonyaink süteményeit elfogyasztva, teázgatva nyugtáztuk ez emlékezetes előadást.

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

IFJÚSÁGI OLDAL

„Az ifjúság munkában!”

NAGY NORBERT

• Pontosán száz évvel ezelőtt, 1923 tavaszán ezzel a címmel jelent meg az ifjúság cikke az *Unitárius Közönyben*. Egy évszázad telt el, s mi semmit sem veszítettünk lendületes hozzáállásunkból, reményteljes cselekedni vágyásunkból.

Az 1923-as áprilisi *Közönyben* egy beszámoló olvasható arról, hogy elindult a Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Körének külkapcsolati tevékenysége, és az erdélyi fiatalok belépni készültek az Unitárius Ifjak Valóságos Szövetségébe. A nemzetközi szervezetben angol, amerikai és holland fiatalokkal találkozhattak.

Idén, 2023 tavaszán főként jelentős belső megerősödésről és terjeszkedésről kívánjuk tájékoztatni azokat az egyháztagokat, akik az egylet sorsát szívükön viselik.

Az ODFIE 2022. évi küldöttgyűlése megbízta az egylet elnökségét egy új működési stratégia kidolgozásával, amelynek része a szervezeti felépítés és struktúra megváltoztatása is.

Ez év első heteiben, több megelőző stratégiázó hétvége eredményeként, elkészült az ODFIE új működési stratégiája a következő öt évre. A száz évvel ezelőtti cikk gondolataival szépen összecseng, hogy a jelenben is ugyanolyan fontosnak tartjuk a külkapcsolatok építését, emellett azonban hangsúlyos belső átszerveződésen is átment az egylet. Ebben az írásban elsősorban az új szervezeti felépítést és az új képviselőket kívánjuk bemutatni, az egylet vízióját, új stratégiai céljait és irányvonalait a későbbiekben fogjuk majd ismertetni.

Az elnökség az előző évekbeli körös képviselői rendszert továbbgondolta, a körös képviselőket másfajta feladatokkal bízta meg, akiknek többek között egy-egy körös tanács, azaz szervezőcsapat kialakítása is a feladata, amelynek a célja a szervezői feladatok ellátásán túl az utánpótlás nevelése. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatta, hogy a fiatalok számára bizonyos feladatok ellátása nehézséget jelent, ezért aktív fiatal lelkészeket bízunk meg mentori és kapcsolattartói feladatokkal, őket az ifjúsági ügyekért felelős lelkészként nevesítettük. Mind a körös képviselőket, mind a lelkészeket az elnökség bízta meg, kéri fel. Előbbiek megbízatását a küldöttgyűlés erősíti meg, és ők szavazati joggal is rendelkeznek. Egyházköri lebontásban ez a következőképpen alakul:

Kolozs-Tordai Egyházkör: Köntös Roland (Alsófelsőszentmihály), Novák Zoltán (Torda) körös képviselő és Magyar Zita Emese (Kolozsvár) ifjúsági ügyekért felelős lelkész

Marosi Egyházkör: Balázs-Fülöp Zsuzsanna (Marosvásárhely), Szabó Nóra (Marosvásárhely) körös képviselő és Jakab Emese (Marosvásárhely) ifjúsági ügyekért felelős lelkész

Küküllői Egyházkör: Dezső Szabolcs (Magyarsáros), Molnár Sarolta (Marosvásárhely) körös képviselő és Szombatfalvi Csongor (Désfalva) ifjúsági ügyekért felelős lelkész

Székelykeresztúri Egyházkör: Nagy Nikolett (Körispatak), Solymosi Izabella (Alsóboldogfalva) körös képviselő és Lőrinczi Zsófia (Szentábrahám-Kolozsvár) belkapcsolatokért felelős alelnök

Székelyudvarhelyi Egyházkör: Demeter Dorottyia (Székelyderzs), Fülöp Írisz (Székelyudvarhely) körös képviselő és Zoltáni Ilona (Székelymuzsna) ifjúsági ügyekért felelős lelkész

Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör: Ferencz Tímea (Felsőrákos), Kisgyörgy Andrea (Sepsiszentgyörgy) körös képviselő és Tatár Ágnes Tekla (Sepsiszentkirály) ifjúsági ügyekért felelős lelkészek

Az egylet tevékenységét a fentiekben meghatározott munkatársi csapatok irányítják. Ez kiegészül a központi csapattal, ami a mindenkori rendezvény-szervezők közösségét jelenti, illetve a kolozsvári munkatársakkal, akik közül kiemelendők az autógondnokok, akik a műszaki eszköztárért is felelősséget vállalnak. A kolozsvári munkatársak azon egyletesek közössége, akik aktívan bekapcsolódnak az egylet tevékenységének kifejtésébe, munkájukat segíti a minden hónap első keddjén megszervezendő keddi tanács. Ennek célja a rendezvények előszervezése, értékelése, helyzetfelmérés és a működés időszakos értékelése.

Reméljük, az újonnan megbízott képviselők otthonra találnak az új szervezeti struktúrában, és munkájukkal a következő hónapokban elindul egy lendületes tevékenység az egyházköri és helyi csapatokban is egyaránt.

2. 1.	Hiúzfej! Játékra használt papírlap	Puha, kis madártoll Bern köz- pontja!	5. Ízletes húsú hal	Az erő je- le (fizika) Páratlan jegy!	Római 100 Nulla	Hamisan játsszik	Skála- hang	Valaki szükség- leteit fedezi
Á			A				Deciliter (röv.) Megjedd	3.
Porszem! A legtöbb mással- hangzó ez a foné- tikában		Kissé át- rendeztet!		Végtelen élet!	Imitt-... Vendéglői lap		Árvaház- ban van!	
Némán sír!		Görög betű		Bolond ... (Petőfi S.)			Páros feladat!	
Nikotin- adag!		„A” meg- győződés 4/II.			Színész (Richard) Fő-, alap- motívum			
A hetes utáni számjegy					Feljegyez- tető Szobor része!			
			Egy napot megelőző delután	N			A parko- lás jele Tevékeny	
Kutya- hangot hallató	Ókori római köszönés		Tejtermék Alumí- nium, nitrogén				Költői sóhaj Ideál a közepére!	
A, ..., b, c	Készülés				Itt, kint (fálun) Rajzon található!			
		Forma Kérdőív kérdése lehet			Hatból kettő! Tetszetős, mutató		Összetört tál!	
Pest megyei város								
Erős útésszel tömörít, egyenget (pl. földet)	4/I. Tunisz határai!		R				Egy kicsit líheg! Üres a ... (szegény)	
Helytelen Elszégé- nyedő némes				Orosz folyó Kacsa né- pies neve				
					Némileg érdekes! Egzotikus kezdet!			Nádszál! Szlovák autójelzés
1. 170 éve, 1853. március 1-jén született Kolozsvár főépítészé. 2. 1921-ben halt meg, itt temették el. 3. Dán építész, az ő tanít- ványa volt a bécsi Kép- zőművészeti Akadémián. 4. Ezt a kitüntetést nyerte el. 5. Felesége neve.	Az egyik vitamin		Ének- sorok! Arany (francia)			Szemnek kedves (termet) Szinte ott!	Zsebken- dőcafat! Joule (röv.)	A termé- szetes számok halmaz
	Lassan, kényel- mesen szaladó		E					

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia mediareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Nagy Norbert (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtli hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézetét.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Márciusban már csak úgy gondolunk a télre, hogy hol volt, hol nem... Tekintetünket egyre gyakrabban elcsábítja egy-egy szép napfelkelte, délutánonként meg azt figyeljük, hogyan nyúlik a nap, és miként válik a körülöttünk lévő világ egyre hosszabb ideig láthatóvá. Csendüljenek bennünk a hála dalai, engedjük meg magunknak az örömet az apróságok felett, mint a nap, mint az első hóvirágok és illatos ibolyák. A jó Isten gondviselő szeretetében meg- és átéljük a telet, most íme itt a négy évszak egyik legpompásabbika! A külső változások hatására belső valónk is talán könnyebben hangolódik a szépre, a jóra, és áhítja a természet tündöklő szépségeinek megcsodálását, egy frissítő sétát, a kinti munka örömét.

A természet számára a tavasz új kezdetet jelent. Lassan minden rügyet hajt, előbújik, csicsereg, fészket rak, és várva az áldásos nap melegét meg a könnyed, életet dúsító esőt növekedni, szaporodni kezd. Isten teremtett világában, e föld kerekén sokféle állatban és növényben gyönyörködhetünk.

„Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgéseitekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt.” (Fil 4,6) A Biblia ezen soraival kívánom, hogy legyetek bátrak Istennek megfogalmazni, lerajzolni kívánságaitokat, és a megvalósítások során meg legyetek résen, mert a jó Isten ott van, még ha olykor úgy is tűnne, hogy mégsem. Segít. Tanít. Nevel. Ne féljete a kudarcoktól, hanem tanuljatok belőle! Csodaszép tavaszt kívánok!

2. Bibliai párok. Ki kinek a párja? Kösd össze a megfelelővel!

RUTH
ÉVA
MÁRIA
REBEKA
SÁRA

ÁDÁM
JÓZSEF
IZSÁK
BÓÁZ
ÁBRAHÁM

Feladatok

1. A megadott képeslapot vágjátok ki, és ajándékozzátok egy számatokra kedves nőnek! A pontok helyére írjátok be a nevét, majd a végén írjátok alá!

Március 8.

Kedves .....!

„Ki ez a lány?
Úgy ragyog, mint a hajnal,
szép, mint a holdsugár, tiszta,
mint a fénylő nap,
ámulatba ejtő...”
(Énekek éneke 6,10)

Csodálatos nő vagy!

Isten éltesen sokáig!

Szeretettel,

.....

2023

„Gyönyörködj az ÚRban,
és megadja szived kéréseit!” (Zsolt 37,4)

Világegyletem

• Leemelem a polcról. Fogom, csodálom, simogatom, szagolom, mosolygok neki. Megnézem a borítóját, aztán kinyitom véletlenszerűen. A *Csodálatos világ* című fejezetnél nyílik ki, amelynek szerzője Szécsi Mária, négy egyletes fiatal édesanyja, aki szó szerint végigkísérte gyerekeit az ODFIE-s úton. Erről ír, erről a csodálatos világról. Kicsit elérzékenyülök, miközben olvasom, meghatódom, és eltűnődöm azon, hogy időnként milyen nehéz szavakba foglalni bizonyos dolgokat – Marika történetében is ezt érzem. Ugyanakkor büszkeséget is kiolvasok a történetéből, büszke arra, hogy gyerekeit egyletesnek nevelte, és közben fogta azoknak a fiataloknak a kezét, akiknek színdarabot tanított a színjátszóra, és hozta őket. Kísérte, vigyázta és nevelte őket.

Továbblapozok, véletlenszerűen. *Emlékek* fejezet, 195. oldal, egy illusztráció, amely hat különböző méretű ODFIE-s pólót mutat be. Tökés Lehel története: annyi év egyletezés után a saját lányai is megtapasztalhatják az egyletes élményeket, hiszen a konferenciák, ArtZok állandó résztvevői születésük óta. Otthon azt játsszák, hogy ki milyen rendezvényt fog szervezni. Már most tudják, hogy bizony, az ODFIE-vel, az ODFIE-ben munka is van.

Továbbpörgetek. Az *Utazás* fejezetnél áll meg, 432. oldal. Koppándi Júlia: *Az egylet számomra templom, otthon, játszótér.* Ismét meghatódom, mert ritka szépen foglalja össze, hogy mi is az egylet: „Az egylet számomra út. Lehetőleg transzporterrel. [...] A csomagtartóban még félig vizes ruhákkal, mert ennyire futotta két rendezvény között. Út valami új, izgalmas felé. Az egylet számomra szent fáradság [...] igazi asztalközösség [...] istentisztelet. Benne tevékenykedni Isten tiszteletének egyik legszebb formája. Annak a bizonyos országnak az építése. Szentül hiszem, hogy téglá volt minden jó cselekedetünk.”

A legutolsó oldalra lapozok, és beolvasom a QR-kódot a telefonommal. Elindul a kötet zenei lejátszási listája, Zorántól a *Boldog idők* szól. Közben számszerűsítem a kötetet.

2022 decemberében, az ODFIE évzáró gáláján mutattuk be a kötetet. Közel 160 ember egyletes élményeit gyűjti össze. A kötet az ODFIE fennál-

lásának 120 éves évfordulójára készült, ennek okán 120 fejezet mutatja be egyletes világunkat. A 120 fejezet olyan témák köré épül, amelyek meghatározóak voltak az elmúlt 120 évben. A közel nyolcvan illusztráció Matók Dóra ecsetvonásait dicséri. A kötet érdekessége, hogy egy zenei lejátszási lista dalaival is tele-tűzdeltük az oldalakat, amelyek az elmúlt évek rendezvényeihez is köthetőek, az olvasó a QR-kódok beolvasásával már hallgathatja is a dalokat. A közel háromszáz történetet igyekeztünk olyan köteté alakítani, amely hordoz néhány apró *funfactet* is: a kötet 120 fejezetből áll, az oldalszámot igyekeztünk 454 oldalra tervezni (472 lett belőle), a végén van egy szöveghő, amely megmutatja, hogy bizonyos szavak hány-szor szerepelnek a kötetben.

Ez a *Világegyletem*, amely megnevetet, emlékeztet, könnyeket fakaszt, megerősít, ad, boldoggá tesz.

A kötetet ajánlom mindazoknak, akik kíváncsiak arra, hogy hány kiló paradicsom szükséges egy nagy rendezvényre, hogy a homoródalmási szórványtáborban mi mentette meg, miért mosolyog az angyal, miért kutattuk át egyik konferencia összes szemetes-zsákját, mi az az ebédhálózat, miért van egy külön fejezet a bécsi szeletnek szánva, vagy éppen mit takar a sokszínűség tárháza.

Közben szól a *Last Minute – Boldogságtól* című dal. Tökéletes időzítés.

A kötet megvásárolható az ODFIE irodájában, valamint igényelhető az odfie@odfie.hu e-mail-címen.

BAROTHI BRIGITTA

Balácsi Dénes ny. tanár (Recsenyéd), **Barothi Brigitta** püspöki titkár (Kolozsvár), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Kendi Ágnes Antónia** gazdasági asszisztens (Kolozsvár), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Liker Henrietta** lelkész, **Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Nagy-Bodó Tibor** újságíró (Marosvásárhely), **Rezi Elek** ny. teol. tanár (Kolozsvár), **Széles László** teol. hallgató (Kolozsvár)